

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kymenlaakson hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Kymenlaakson hyvinvointialueen näkemyksen mukaan hallituksen esitys laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta sekä samaan aikaan suunnitteilla olevat muutokset toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta ja työttömyysturvan muutoksista sisältävät merkittävän riskin vaikutusten kumuloitumisesta samoille ruokakunnille. Esityksiä perustellaan valtiontalouden tasapainottamisella, kuitenkin kokonaisarviointi on asian laajuuteen ja merkittävyyteen nähden erittäin puutteellista. Esitysten vaikutukset hyvinvointialueen kustannuksiin arvioimme merkittäviksi sekä täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kasvavan tarpeen että muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeen kasvun johdosta.

Muutosesityksellä tavoitellaan asumistuen kohdentumista kaikkein pienituloisimmille ja vähävaraisimmille ruokakunnille. Asumistuen taso esitetään tarkistettavan nykyisen 80 % sijaan 70 % hyväksytyjen asumismenojen ja perusomavastuun erotuksesta. Perusomavastuu esitetään nostettavaksi nykyisestä 42 %:sta 50 %:iin. Muutokset vaikuttavat kaikkiin tuen saajiin.

Lakiesitykseen on kirjattu toimeentulotuen saajien yleisen asumistuen pienenemisen kompensoituvan täysimääräisesti toimeentulotuella. Toimeentulotuesta annetun lain 7 §:n muuttamista koskeva esitys edellyttää edullisemman asunnon hankkimista kolmen kuukauden määräajassa, mikä ei välttämättä ole lainkaan realistinen vaihtoehto joko siksi, ettei edullisempia asuntoja ole tarjolla tai siksi etteivät ne eri syitten takia ole kyseisen ruokakunnan saatavilla. Riskit vuokratästeille, ulosotolle ja asunnottomuudelle ja sitä kautta mielenterveys- ja päihdepalvelujen ja muiden erilaisten tukipalvelujen tarpeelle kasvavat. Muutosesitys sisältää myös merkittävän riskin lapsiperheköyhyyden lisääntymisestä. Lakiesitys aiheuttaa myös köyhyysloukkuun jäävät eli ne pienituloiset ruokakunnat, joiden tulomenetystä ei korvaa toimeentulotuki, koska heidän tulonsa

ylittävät perustoimeentulotukeen oikeuttavan rajan. Tämä asiakasryhmä ei ole merkittävä valtiontalouden tasapainottamisen kannalta, koska pääosin asumistuen alenema kompensoituu toimeentulotuella, mutta voi aiheuttaa yhteiskunnalle mahdollista taloudellista säästöä suuremmat kustannukset muiden

palveluiden tarpeen kasvun kautta.

Kymenlaakson hyvinvointialueen näkemyksen mukaan esitetyt muutokset sisältävät riskin kaikkein vähävaraisimpien ja heikoimmassa asemassa olevien ruokakuntien määrän kasvulle. Esitetyt muutokset eivät realistisesti vastaa tavoitteeseen kokopäivätyöhön hakeutumisesta/ pääsemisestä. Esityksen työllistämistä edistävät vaikutukset eivät kokonaisuutena vaikuta realistisilta. Toimeentulotukeen ja työttömyysturvaan esitetyt muutokset yhdessä tämän lakiesityksen kanssa todennäköisesti lisäävä tarvetta hyvinvointialueiden harkinnanvaraiselle täydentävälle ja ehkäisevälle toimeentulotuella.

Omistusasuntoja koskeva esitys on huono. Erityisesti maaseutuvaltaisilla alueilla omistusasunto voi (asumistuella tuettuna) olla edullisin asumismuoto. Muuttotappioalueilla on lähes mahdotonta saada omistusasuntoa myytyä, joten asumista on jatkettava ilman asumistukea ja tingittävä muista elinkustannuksista - esim lääkkeistä.

Kymenlaakson hyvinvointialue vastustaa esitettyjä lakimuutoksia epärealistisen aikataulun, kokonaisvaikutusten arvioinnin puuttumisen ja köyhille ja muutenkin heikoimmassa asemassa olevien ruokakuntien tilanteen heikentämisen vuoksi. Mielestämme kaikkein heikoimmassa olevien henkilöiden elämän kurjistamisella ei ole esitettyä vaikutusta, tai ainakaan sitä ei ole uskottavasti ja realistisesti esitetty, koko julkisen talouden tasapainottamisen näkökulmasta. Ei ole uskottavaa, että pelkästään sosiaaliturvan leikkaaminen edistäisi ihmisten työllistymistä erityisesti yrityksiin ellei samanaikaisesti säädetä yrityksiä koskevasta yhteiskunnallisen työllistämisen velvoitteesta.

Anna Liakka

Aikuisten sosiaalipalvelut

Tulosaluejohtaja

Liakka Anna-Riitta
Kymenlaakson hyvinvointialue - Anna Liakka Tulosaluejohtaja Aikuisten
sosiaalipalvelut